

COP - İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyası insanın iqlim mühitinə təhlükəli müdaxiləsinin qarşısını almaq məqsədilə 1992-ci ilin iyununda Rio-de-Janeyro şəhərində keçirilmiş Yer Sammitində inzalanmış sənəddir. COP (Conference of Parties) abreviaturunun ingilis dilindən tərcüməsi Tərəflər Konfransı deməkdir. Tərəflərin Konfransı İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının icrasına nəzarət edən ali qərarverici orqandır. Bu Konvensiyaya üzv olan 190-dan çox ölkə var.

Ötən il dekabrın 11-də Dubayda COP28-in plenar iclasında COP29-un bu il Azərbaycanda keçirilməsi haqqında qərar qəbul olunub.

COP29

BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyası

Paris Sazişi müzakirəyə çıxarıldı və 2015-ci ildə qəbul edildi. Paris Sazişi iqlim dəyişmələri ilə mübarizə sahəsində ən əhəmiyyətli beynəlxalq sənədlərdən biridir. Bu saziş iqlim dəyişmələrinin fəsadlarını yüngülləşdirmək və dünya üzrə global temperatur artımını 2 dərəcədən aşağı saxlamaq üçün ölkələri konkret hədəflər qoymağa çağırır. Azərbaycan da daxil olmaqla, 195 dövlətin bu sazişə qoşulması dünya birliyinin iqlim dəyişmələri ilə mübarizədə ümumi iradəsini nümayiş etdirir. Bu mühüm global proseslərə fəal şəkildə qatılması ölkəmizin dayanıqlı inkişaf və ekoloji təhlükəsizlik sahəsindəki strateji prioritetlərini əks etdirir. Bakının COP29-a ev sahibi seçilməsi Azərbaycanın global iqlim gündəmində öncül mövqedə olduğunu bir daha sübuta yetirir. Bu, həm də Azərbaycan hökumətinin ekoloji siyasətinə və "yaşıl enerji" sektorunda atdığı addımlara beynəlxalq miqyasda göstərilən inamın bariz nümunəsidir. Ölkəmiz son illər həyata keçirdiyi layihələrlə istixana qazlarının emissiyalarını azaltmaq, bər-

paolunan enerji mənbələrini genişləndirmək və təbii ehtiyatların davamlı istifadəsini təmin etmək istiqamətində ciddi uğurlar əldə edib. Respublikamızın xarici siyasətinin əsas vektorlarından biri olan dayanıqlı inkişaf iqlim dəyişmələrinə qarşı mübarizə və "yaşıl iqtisadiyyat"ın təşviqi ilə daha da gücləndirilir. Bu gün dünyada baş verən iqlim fəlakətləri qarşısında öl-

Davamlı inkişaf naminə yeni addımlar

İqlim dəyişmələri ilə mübarizə üçün beynəlxalq birliyin səfərbər olunması həyati əhəmiyyət daşıyır. Azərbaycan da bu prosesdən kənarda qalmayan ölkələr sırasındadır. Artıq global iqlim dəyişmələrinin Azərbaycana da təsiri hiss olunur. Su resurslarının və kənd təsərrüfatında məhsuldarlığın azalması, quraqlığın artması bunun əyani sübutudur. Ölkəmiz bu global problemin həlli yolunda önəmli addımlar atır.

Azərbaycan iqlim dəyişmələrinə qarşı mübarizədə öz mövqeyini gücləndirməklə bu il mühüm bir tədbirə evsahibliyi etməyə hazırlaşır. Belə ki, noyabr ayında BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyası (COP29) Bakıda keçiriləcək. Bu cür nüfuzlu tədbirin keçirilməsinin ölkəmizə həvalə edilməsi Azərbaycan üçün yalnız ekoloji deyil, həm də diplomatik baxımdan böyük əhəmiyyət daşıyır. Ölkəmizin global iqlim məsələlərində öncül mövqeyini, beynəlxalq aləmdə artan nüfuzunu və bu məsələlərə verdiyi önəmli bir daha sübut edir. Azərbaycanın bu sahədə yüksək təcrübəsi, global tərəfdaşlarla birgə həyata keçirdiyi layihələr iqlim dəyişmələrinə qarşı mübarizədə mühüm rol oynayır. İlk dəfə 1995-ci ildə Berlində keçirilən COP sammiti bu gün dünya liderlərinin iqlim dəyişmələri ilə bağlı birgə səylər göstərdiyi ən vacib platformalardan

birinə çevrilib. Bu toplantılarda hər il dünya dövlətlərinin başçıları bir araya gələrək bu global problemlə mübarizə yollarını müzakirə edir, yeni təşəbbüslər irəli sürür və konkret hədəflər müəyyənləşdirirlər. COP29 da bu baxımdan istisna olmayacaq və Azərbaycan iqlim dəyişmələrinə qarşı global mübarizəyə öz töhfəsini verəcək.

İqlim dəyişmələri ilə mübarizə sahəsində beynəlxalq səylərin təməlini qoyan tarixi hadisələrdən biri də Kioto Protokolu qəbul edilməsidir. 1990-cı illərin ortalarından etibarən inkişaf etmiş ölkələrin istixana qazı tullantılarını azaltmaqla bağlı hüquqi öhdəliklər götürməsinə tələb edən bu protokol global səviyyədə ekoloji təhlükəsizlik və davamlı inkişaf istiqamətində mühüm bir addım idi. Lakin zamanla iqlim böhranının daha geniş miqyas alması yeni və daha təsirli sazişlərin zəruriliyini ortaya çıxardı. 2011-2015-ci illərdə keçirilən iqlim konfransları zamanı

paolunan enerji mənbələrini genişləndirmək və təbii ehtiyatların davamlı istifadəsini təmin etmək istiqamətində ciddi uğurlar əldə edib. Respublikamızın xarici siyasətinin əsas vektorlarından biri olan dayanıqlı inkişaf iqlim dəyişmələrinə qarşı mübarizə və "yaşıl iqtisadiyyat"ın təşviqi ilə daha da gücləndirilir. Bu gün dünyada baş verən iqlim fəlakətləri qarşısında öl-

kəmiz təkə öz resurslarını deyil, həm də bu sahədə təcrübələrini səfərbər edərək global təhdidlərə qarşı mübarizədə aparıcı rola sahib olduğunu göstərir.

Bu cür mötəbər tədbirə evsahibliyi etməsi Azərbaycanın "yaşıl enerji"yə keçid, ekoloji təhlükəsizliyin təmin edilməsi və istixana qazı emissiyalarının azaldılması istiqamətində atdığı addımların əhəmiyyətini göstərir. Azərbaycan neft

Qarabağın işğaldan azad edilmiş torpaqlarında bu layihələrin tətbiqi Azərbaycanın bərpaulunan enerji sahəsində həm milli, həm də beynəlxalq səviyyədə liderliyini nümayiş etdirir. Həmçinin Böyük Qayıdış proqramı çərçivəsində bu ərazilərə sakinlərin geri qayıdışı və onların rahat yaşamaları üçün ekoloji təmiz, müasir infrastruktur qurulur. Azərbaycanın ekoloji siyasəti, "yaşıl enerji"nin inkişafı və yeni texnologiyaların tətbiqi ilə bağlı global gündəmi yaxından izləməsi, COP29-un keçirilməsinin respublikamıza həvalə edilməsində də özünü göstərir. COP29 yalnız ekoloji problemlərin həlli ilə bağlı müzakirələr üçün bir platforma olmayacaq. Burada qəbul ediləcək qərarlar dünya dövlətlərinin gələcək enerji siyasətlərinə və dayanıqlı inkişafa dair strateji istiqamətlərə ciddi təsir edəcək. Azərbaycanın bu tədbirdə liderlik, mütəxəssislər və iqlim sahəsində çalışan beynəlxalq təşkilatlarla əməkdaşlıq etməsi, ölkəmizin "yaşıl enerji"nin inkişafı sahəsində önəmli addımlar atacağını, yeni layihələrin həyata keçirilməsinə təkan verəcəyini sübut edəcək.